

Insolvence a podnikání

Přerušeni provozování živnosti nemá vliv na status dané osoby coby podnikatele.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky č.j. 29 NSČR 173/2017-A-34, ze dne 18.4.2019)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v insolvenční věci dlužnice D. V., narozené XY, bytem XY, vedené u Krajského soudu v Plzni pod sp. zn. KSPL 51 INS XY, o způsobu řešení úpadku, o dovolání dlužnice, zastoupené Mgr. L.V., advokátem, se sídlem v S., proti usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. srpna 2017, č. j. KSPL 51 INS XY, 4 VSPH XY, tak, že usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. srpna 2017, č. j. KSPL 51 INS XY, 4 VSPH XY, a v bodě III. výroku usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 8. června 2017, č. j. KSPL 51 INS XY, se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Z odůvodnění:

Vrchní soud v Praze k odvolání dlužnice usnesením ze dne 9. srpna 2017, č. j. KSPL 51 INS XY, 4 VSPH XY, potvrdil ve výroku o prohlášení konkursu na majetek dlužnice usnesení ze dne 8. června 2017, č. j. KSPL 51 INS XY, kterým Krajský soud v Plzni (dále jen „insolvenční soud“) prohlásil konkurs na majetek dlužnice.

Odvolací soud vyšel ve svém rozhodnutí z toho, že insolvenční návrh byl dlužnici doručen dne 16. srpna 2016 spolu s usnesením ze dne 26. července 2016, č. j. KSPL 51 INS XY, jímž byla dlužnice vyzvána k vyjádření k insolvenčnímu návrhu a též poučena o možnosti podat návrh na povolení oddlužení. Dlužnice byla poučena typovým způsobem zformulovaným v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. června 2012, sen. zn. 29 NSČR 39/2012 (jde o usnesení uveřejněné v časopise Soudní judikatura číslo 7, ročník 2013, pod číslem 98), a toto poučení odvolací soud považoval za zcela perfektní. Odvolací soud tak přitakal závěrům insolvenčního soudu v tom, že nebyl-li ve lhůtě 30 dnů od doručení usnesení ze dne 26. července 2016 podán dlužnicí návrh na povolení oddlužení, je oddlužení jako způsob řešení úpadku vyloučeno a jediným možným způsobem řešení úpadku je konkurs.

Proti usnesení odvolacího soudu podala dlužnice dovolání, jehož přípustnost vymezuje ve smyslu ustanovení § 237 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu (dále též jen „o. s. ř.“), argumentem, že napadené rozhodnutí jednak závisí na vyřešení právní otázky, která by měla být Nejvyšším soudem posouzena jinak (otázka formulace poučení o možnosti podat návrh na povolení oddlužení, řešená Nejvyšším soudem v usnesení sen. zn. 29 NSČR 39/2012), jednak závisí na právní otázce Nejvyšším soudem dosud neřešené (otázka, zda byla v době od 1. ledna 2014 oprávněna podat návrh na povolení oddlužení v případě fyzické osoby jen osoba, která není podnikatelem). Dovolatelka požaduje, aby Nejvyšší soud v napadených výrocích zrušil rozhodnutí soudů obou stupňů a věc vrátil insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení.

Dovolatelka argumentuje ve prospěch závěru, podle kterého byla nesprávně poučena o možnosti podat návrh na povolení oddlužení; tuto nesprávnost přitom spatřuje v tom, že poučení, kterého se jí dostalo, odpovídalo znění ustanovení § 389 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), ve znění účinném do 31. prosince 2013, nikoli však znění ustanovení § 389 insolvenčního zákona ve znění účinném od 1. ledna 2014. Dovolatelka uvádí, že jsouc vedená

nesprávným poučením insolvenčního soudu, nepodala návrh na povolení oddlužení, když ji insolvenční soud zjevně považoval za podnikatele. V této souvislosti pak poukazuje na údaj identifikačního čísla osoby dlužnice v záhlaví usnesení insolvenčního soudu ze dne 26. července 2016 a na ustanovení § 420 odst. 1 a 2 insolvenčního zákona, podle kterého se identifikačním číslem osoby označuje pouze fyzická osoba, která je podnikatelem. Přitom však návrh na povolení oddlužení podat mohla (může), neboť měla sice živnostenské oprávnění, ale neměla (nemá) žádné dluhy z podnikání.

Z uvedeného dovolatelka dovozuje, že povinnost insolvenčního soudu poskytnout dlužníku, který není insolvenčním navrhovatelem, při doručení věřitelského insolvenčního návrhu poučení o možnosti podat v zákonem stanovené lhůtě návrh na povolení oddlužení nebyla řádně splněna, a v důsledku toho jí dosud neuplynula lhůta k podání tohoto návrhu; rozhodnutí insolvenčního soudu o způsobu řešení úpadku je proto předčasné.

Rozhodné znění občanského soudního řádu pro dovolací řízení (ve znění účinném do 29. září 2017) se podává z bodu 2., článku II, části první zákona č. [296/2017](#) Sb., kterým se mění zákon č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. [292/2013](#) Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

Dovolání v dané věci je přípustné podle § 237 o. s. ř., když pro ně neplatí žádné z omezení přípustnosti dovolání vypočtených v § 238 o. s. ř., a v dotčených souvislostech jde zčásti o věc Nejvyšším soudem neřešenou.

Vady řízení, k nimž Nejvyšší soud u přípustného dovolání přihlíží z úřední povinnosti (§ 242 odst. 3 o. s. ř.), se ze spisu nepodávají, Nejvyšší soud se proto – v hranicích právní otázky vymezené dovoláním – zabýval tím, zda je dán dovolací důvod uplatněný dovolatelkou, tedy správností právního posouzení věci odvolacím soudem.

Právní posouzení věci je obecně nesprávné, jestliže odvolací soud posoudil věc podle právní normy, jež na zjištěný skutkový stav nedopadá, nebo právní normu, sice správně určenou, nesprávně vyložil, případně ji na daný skutkový stav nesprávně aplikoval.

Skutkový stav věci, z něž vyšly soudy nižších stupňů, dovoláním nebyl (ani nemohl být) zpochybněn a Nejvyšší soud z něj při dalších úvahách vychází.

Dovoláním nastolenou a v rozhodovací praxi Nejvyšším soudem dosud neřešenou otázkou je, zda poučení dlužníka o možnosti navrhnout řešení úpadku oddlužením vycházející z ustanovení § 389 insolvenčního zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2013, vzorově zformulované v usnesení Nejvyššího soudu sen. zn. 29 NSČR 39/2012, je použitelné též u věcí projednávaných po 1. lednu 2014 podle insolvenčního zákona ve znění účinném od uvedeného data.

Podle ustanovení § 389 odst. 1 insolvenčního zákona (ve znění účinném do 31. prosince 2013) dlužník, který není podnikatelem, může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením.

Podle ustanovení § 389 insolvenčního zákona (ve znění účinném od 1. ledna 2014) dlužník může insolvenčnímu soudu navrhnout, aby jeho úpadek nebo jeho hrozící úpadek řešil oddlužením, jde-li o a/ právnickou osobu, která podle zákona není považována za podnikatele a současně nemá dluhy z podnikání, nebo b/ fyzickou osobu, která nemá dluhy z podnikání (odstavec 1). Dluh z podnikání nebrání řešení dlužníkovy úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, jestliže a/ s tím souhlasí věřitel, o jehož pohledávku jde, nebo b/ jde o pohledávku věřitele, která zůstala neuspokojena po skončení insolvenčního řízení, ve kterém insolvenční soud zrušil konkurs na majetek dlužníka podle § 308 odst. 1 písm. c) nebo d), anebo c/ jde o pohledávku zajištěného věřitele (odstavec 2). Jiná osoba

než dlužník není oprávněna návrh na povolení oddlužení podat (odstavec 3).

Podle ustanovení § 390 odst. 1 insolvenčního zákona (ve znění účinném před i po 1. lednu 2014) návrh na povolení oddlužení musí dlužník podat spolu s insolvenčním návrhem. Podá-li insolvenční návrh jiná osoba, lze návrh na povolení oddlužení podat nejpozději do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu dlužníku; o tom musí být dlužník při doručení insolvenčního návrhu poučen.

Vzhledem ke skutečnosti, že dlužnici byl doručen insolvenční návrh a bylo jí poskytnuto poučení o možnosti navrhnout způsob řešení jejího úpadku oddlužením dne 16. srpna 2016, je pro danou věc rozhodný výklad insolvenčního zákona ve znění účinném od 1. ledna 2014 do 30. června 2017.

Způsobem poučení o možnosti podat návrh na povolení oddlužení se Nejvyšší soud zabýval v usnesení sen. zn. 29 NSČR 39/2012 (při výkladu ustanovení § 389 odst. 1 insolvenčního zákona, ve znění účinném do 31. prosince 2013). Tam uzavřel, že podstatné pro posouzení řádnosti poučení je, zda se v dané procesní situaci dostalo účastníku náležitého konkrétního poučení o jeho procesních právech nebo povinnostech, tedy, že dlužník obdržel podstatné informace, na základě kterých se vskutku mohl rozhodnout, zda navrhne řešení svého úpadku (bude-li zjištěn) oddlužením. Nejvyšší soud dále dospěl k závěru, že pouhá citace ustanovení § 390 odst. 1 insolvenčního zákona, vložená mezi další citovaná ustanovení, není řádným poučením. Nejvyšší soud konečně též formuloval minimální rozsah řádného poučení tak, že dlužníku se musí dostat poučení ve znění:

„Dlužník, který není podnikatelem a který má za to, že splňuje podmínky pro řešení svého úpadku oddlužením ve smyslu ustanovení § 389 a násl. insolvenčního zákona, může podat do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu na předepsaném formuláři, jenž je k dispozici na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti, návrh na povolení oddlužení. Později podaný návrh na povolení oddlužení insolvenční soud odmítne.“

Materiální nároky na řádné poučení dlužníka jsou výše uvedeným rozhodnutím vymezeny a ustáleny, je však zřejmé, že uvedený minimální vzorový konkrétně zformulovaný rozsah poučení bude použitelný jen za podmínky, že se nezmění zákonné podmínky přípustnosti oddlužení, což se stalo právě s účinností od 1. ledna 2014 (srov. dikci § 389 insolvenčního zákona, v rozhodném znění). U věcí projednávaných podle insolvenčního zákona ve znění účinném od 1. ledna 2014 do 30. června 2017 tak bylo třeba poučit dlužníka fyzickou osobu např. alespoň takto:

„Dlužník - fyzická osoba, který nemá dluhy z podnikání nebo u kterého dluhy z podnikání podle § 389 odst. 2 insolvenčního zákona nebrání řešení úpadku nebo hrozícího úpadku oddlužením, a který má za to, že splňuje podmínky pro řešení svého úpadku oddlužením ve smyslu ustanovení § 389 a násl. insolvenčního zákona, může podat do 30 dnů od doručení insolvenčního návrhu na předepsaném formuláři, jenž je k dispozici na webových stránkách Ministerstva spravedlnosti, návrh na povolení oddlužení. Později podaný návrh na povolení oddlužení insolvenční soud odmítne.“

V projednávané věci je třeba posoudit, zda formulační nedostatky poučení, kterého se dlužnici dostalo usnesením insolvenčního soudu ze dne 26. července 2017, měly nebo mohly mít vliv na právo dlužnice podat ve lhůtě určené ustanovením § 390 insolvenčního zákona návrh na povolení oddlužení, tedy zda dlužnice vskutku obdržela od insolvenčního soudu chybnou informaci o tom, že u ní oddlužení není přípustné. Kdyby dlužnice nebyla podnikatelkou, pak by ji nepřesnost poučení spočívající v poskytnutí informace, že oddlužení je přípustné jen u osoby, která není podnikatelem, nemohla (objektivně vzato) negativně ovlivnit při rozhodování, zda podá návrh na povolení oddlužení.

Pro posouzení, zda dlužnice byla podnikatelkou, není významné její subjektivní přesvědčení; rozhodující je skutečný právní stav, tedy - jinak řečeno - to, zda objektivně vzato podnikatelkou byla.

Bez významu je v tomto směru i okolnost, že insolvenční soud označil v záhlaví usnesení ze dne 26. července 2016 dlužnici též identifikačním číslem osoby; potud Nejvyšší soud již v usnesení ze dne 30. září 2015, sen. zn. 29 NSČR 104/2013, uveřejněném pod číslem 93/2016 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, vyložil, že je užitečné a zákonu neodporující uvádět tento údaj i u dlužníků, kteří podnikali v minulosti.

V poměrech úpravy účinné od 1. ledna 2014 se podává z § 421 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), že za podnikatele se považuje osoba zapsaná v obchodním rejstříku (odstavec 1 věta první), přičemž platí dále i vyvratitelná právní domněnka, že podnikatelem je osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle jiného zákona (odstavec 2).

Dlužnice měla k 16. srpnu 2016 živnostenské oprávnění k podnikání, současně ale svou podnikatelskou činnost přerušila již v únoru 2016.

Podle ustanovení § 31 odst. 11 zákona č. [455/1991](#) Sb., o živnostenském podnikání (živnostenského zákona), ve znění účinném v únoru i srpnu 2016, jestliže podnikatel oznámí živnostenskému úřadu přerušení provozování živnosti, je provozování živnosti přerušeno dnem doručení oznámení o přerušení provozování živnosti živnostenskému úřadu nebo pozdějším datem uvedeným v oznámení a končí dnem uvedeným v oznámení; je-li živnostenské oprávnění omezeno na dobu určitou, lze provozování živnosti přerušit nejdéle na dobu trvání tohoto oprávnění. Po dobu přerušení provozování živnosti se na podnikatele vztahují povinnosti uložené tímto zákonem, kromě povinností stanovených v odstavci 2, které se týkají označení objektu, v němž má sídlo nebo organizační složku závodu, povinností stanovených v odstavcích 9 a 17, v § 17 odst. 4 a 8 a povinností splňovat podmínky odborné nebo jiné způsobilosti, pokud je tento zákon nebo zvláštní předpisy pro provozování živnosti vyžadují.

Z tohoto ustanovení plyne, že přerušení provozování živnosti nemá vliv na status dané osoby coby podnikatele. Zákonodárce dotčenou osobu nadále označuje za podnikatele a podřizuje ji povinnostem uloženým živnostenským zákonem podnikatelům, byť s výjimkami. Přerušení provozování živnosti není uvedeno ani ve výčtu případů, kdy živnostenské oprávnění zaniká (srov. ustanovení § 57 odst. 1 živnostenského zákona ve znění účinném v únoru i srpnu 2016). Přerušením provozování živnosti tudíž nedošlo (nemohlo dojít) k vyvrácení domněnky obsažené v § 421 odst. 2 o. z.

Dlužnice tedy byla k 16. srpnu 2016 podnikatelkou.

Za tohoto stavu lze uzavřít, že insolvenční soud neposkytl dlužnici řádné poučení o možnosti navrhnout řešení jejího úpadku oddlužením, což, jak vyložil Nejvyšší soud v usnesení sen. zn. 29 NSČR 39/2012, nevyhnutelně vede k závěru, že dlužnici dosud neuplynula lhůta k podání tohoto návrhu. Závěr odvolacího soudu, že oddlužení jako způsob řešení úpadku dlužnice je vyloučeno a zbývá tedy jen konkurs, je tak přinejmenším předčasný. Právní posouzení věci odvolacím soudem tudíž není správné.

Nejvyšší soud proto, aniž nařizoval jednání (§ 243a odst. 1 věta první o. s. ř.), napadené usnesení podle ustanovení § 243e odst. 1 o. s. ř. zrušil. Vzhledem k tomu, že důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí insolvenčního soudu, zrušil dovolací soud v bodě III. výroku i toto rozhodnutí a vrátil věc insolvenčnímu soudu k dalšímu řízení (§ 243e odst. 2 věta druhá o. s. ř.).

Další články:

- [Pracovní doba](#)
- [Exekuce](#)
- [Důkazní břemeno](#)
- [Dokazování, neúčinnost právního jednání](#)
- [Katastr nemovitostí](#)
- [Náhrada za ztrátu na výdělku \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Ochrana spotřebitele \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Pracovněprávní vztah \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Společný nájem bytu manžely \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Určení otcovství \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Jméno v obchodní firmě právnické osoby](#)